Tagad, dühös, alkudozik, bánatos… elfogad
Sütő András: Advent a Hargitán
A foglalkozás időtartama: 90 perc
Foglalkozás Sütő András: Advent a Hargitán című kisfilmhez

A film Sütő András *Advent a Hargitán* című művét dolgozza fel, fókuszpontjába helyezve a szereplők veszteségét és az azt körülvevő érzéseket. Mivel az irodalmi műben nagy hangsúlyt kapnak a szimbólumok és metaforák, ezért ez a film esztétikájában és a drámaórán is megjelenik. A történet segíti egy nehéz téma feldolgozását; a veszteség kapcsán a gyász megjelenési formáiról, szakaszairól és az ekkor előforduló érzésekről beszélgethetnek a fiatalok.

Célcsoport	11–12. osztály
Időkeret	90 perc (45 perc is lehet kisebb csoport esetén)
Drámás fókusz	Hogyan befolyásolja a veszteség megélését a különböző érzelmek megjelenése, azok elfojtása, megélése, kimutatása?
Téma és tanulási terület	A gyász szakaszai
Főbb kompetenciák	Személyes és társas, önkifejezés kompetenciái
TUDÁS (Mit emelünk ki a műből?) **KÉPESSÉG (Milyen változást szeretnénk eredményezni?)** **ATTITŰD (Milyen viszonyt hozunk létre a művel?)**	**Tudás:** Ismeri Sütő András művének stílusát, ismeri a szimbólum és a metafora jelentését és kötni tudja azokat az alkotó műveihez. Tudása van a veszteség és gyász fogalmairól. Képet kap arról, milyen szakaszai vannak a gyásznak (tagadás, düh, alkudozás, bánat, lehangoltság és elfogadás) **Képesség:** Képes elkülöníteni a gyász egyes szakaszait példák segítségével. Átlátja, hogy a gyász kérdése rengeteg élethelyzetben megjelenhet, nemcsak a konkrét fizikai halál esetén. **Attitűd:** Fontos számára, hogy lelki megéléseivel és érzéseivel foglalkozzon, és hogy felismerje, ha valakit veszteség ért.
Gyakorlatok összefoglaló ismertetése – módszertan – élmény	Asszociálás, térbeli koordinátarendszer, beszélgetés, absztrakciók alkotása, elengedés és megerősítés gyakorlat
Eszközigény	Könnyen leszedhető ragasztószalag vagy fonal, „koordinátarendszer” szavai kinyomtatva

A film alapjául szolgáló irodalmi műhöz való viszony jele: ß	Konvenciók típusa jele: ¤	Fejleszteni kívánt kompetenciaterület jele: #
• 5-legközelebbi • 1-legtávolabbi	• szóbeli (SZ) • írásos (Í) • vizuális (V) • performatív (P)	• digitális (D) • személyes és társas (SZT) • önkifejezés (Ö) • munkavállalói (M) • tanulás (T) • kommunikációs (K) • gondolkodás (G)
További jelmagyarázat az óravázlatokhoz: • Az oktatók ***dőlt betűvel*** olvashatják az egyes foglalkozáselemek célját. • A tanári narrációkat **„IDÉZŐJELBE TETT SZÖVEGRÉSZEK”** jelölik.		

1.Hangolódás az érzésekre 15 perc

ß: 1
¤: SZ
#: G

A feladat az alapérzések felvázolása.

A köszöntő után csoportokra osztódunk és az alapérzések mentén hangolódunk a témára.

„Ma egy mélyebb témáról fogunk beszélgetni, ami talán néha nehéznek tűnhet majd, de úgy gondolom, hogy a gyakorlatok és egy kisfilm is a segítségünkre lesznek. Ez a film Sütő András *Advent a Hargitán* című művét dolgozza fel. Ebben a műben az érzelmek nagy hangsúlyt kapnak. Mielőtt azonban megnéznénk, hangolódjunk rá egy kicsit. Első körben öt csoportra lesz szükségünk, rátok bízom, hogyan alakul ki ez. Minden csoport kap egy alapérzést, és arra kérlek benneteket, hogy válaszoljatok az alábbi kérdésekre:

- milyen szín lenne?
- milyen hanghatás lenne?
- milyen íz lenne?
- milyen illat vagy szag lenne?
- milyen anyag lenne?”

Alapérzések: boldogság, düh, félelem, szomorúság, undor

Segítségül adhatunk kinyomtatva egy érzelemkereket minden csoportnak, ami árnyaltabbá teszi ezen érzések értelmezését. Ez később is jól jön. Erre egy példa: http://mateboroka.hu/erzelemkerek-ismerkedes-az-erzelmeinkkel/

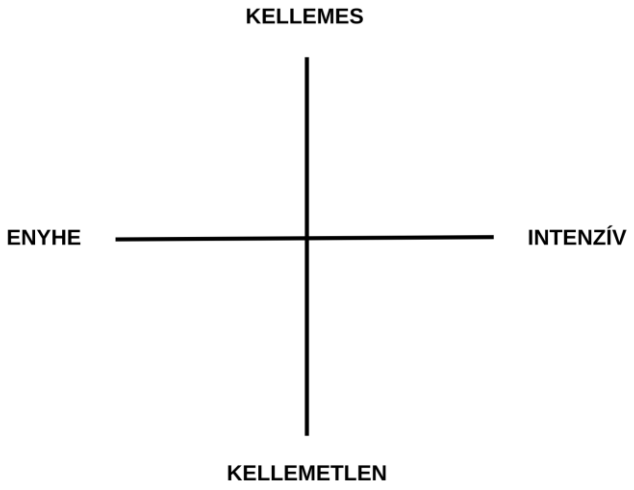
2. Érzések koordinátarendszere 10 perc

ß: 1
¤: P
#: Ö

A cél további érzések értelmezése.

A földre ragasztószalag vagy fonal segítségével felvázolunk egy koordinátarendszert, papírral jelöljük, hogy melyik oldal melyik. Ezek után egyéni munka által, de közösen mindenki jelzi, hogy melyik érzés hova sorolható szerinte. Beszélgetünk a tapasztalatokról.

„Álljatok fel, kérlek! Képzeljük el, hogy a terem padlója egy koordinátarendszer, kijelölöm, hogyan:

Mondani fogok érzéseket (pl. undor, reményvesztettség, magány, izgatottság, unalom, kiüresedettség stb.) és kérlek, álljatok arra a pontra, ami szerintetek illik hozzá! Nincs jó vagy rossz válasz, és kérlek, csak magatokra figyeljetek: melyik érzés milyen benyomást kelt bennetek?”

3. Közös gondolkodás 10 perc

ß: 3
¤: SZ
#: SZT

A cél a veszteség szó értelmezése.

„Mit tekinthetünk veszteségnek? Mit érzünk ilyenkor? Beszélgessünk! (pl. halál, szakítás, elhagyás stb.)”

4. A film levetítése 20 perc

ß: 5
¤: V
#: G

„Kérlek, figyeljétek meg, hogy a filmben milyen érzések jelennek meg és hogyan: melyik szereplőben milyen veszteséget vélsz felfedezni? Az első gyakorlatban mi is kerestünk szimbólumokat, hasonló szimbólumok ebben a filmben is láthatók lesznek. Próbáld meg ezeket is észrevenni. A fekete-fehér és színes részek váltakozását is érdemes megfigyelni.”

A film kapcsán folytatjuk a beszélgetést és az eredeti műből is kiemelünk részeket. A kérdés, hogy hol milyen gyásztípusok jelennek meg. Az, hogy hogyan tesszük mindezt, attól függ, hogy a diákok ismerik-e előzetesen a művet.

5. Gyász, veszteség folyamatainak elvont értelmezése 20 perc

ß: 2
¤: SZ
#: SZT

A cél a gyász folyamatainak megértése.

Csoportokra osztjuk a csapatot, az öt csoport a gyász egy-egy szakaszát kapja. Röviden megbeszéljük az egyes szakaszok jelentéseit, majd ismertetjük a szempontokat, amiről először a csapatok külön beszélgetnek, utána pedig megosztjuk egymással a gondolatokat.

„Azt mondják, hogy a gyász és veszteség érzésekor öt szakaszra osztható a folyamat. Ezekkel fogunk most foglalkozni. Ha valakinek nehézséget okoz a téma, megértem, ha inkább hallgatója marad a közös gondolkodásnak, de bátorítalak titeket, hogy próbáljuk meg ezt a nehéz témát közösen feldolgozni. Legyünk egymással figyelmesek közben! Most öt csoportra lesz szükség, minden csoport megkapja az egyik gyászszakaszt: *tagadás, düh, alkudozás, bánat/lehangoltság és elfogadás.*

- Szerinted van olyan állat, ami ezt a szakaszt jelképezheti? (Megjegyzés: ez kapcsolódik a jégmadár-motívumhoz.)
- Milyen tipikus mondat jut eszetekbe, amit az adott szakaszban mondunk vagy mondanak nekünk? (Pl. »Ez velem nem történhet meg!«)
- Üveggolyók segítségével készítsetek installációt az adott szakaszhoz vagy érzéshez! Milyen legyen a golyók színe, elhelyezkedése, száma?”

A válaszokat és megoldásokat megosztjuk egymással.

Az üveggolyó az eredeti műben és a filmben is fontos szerepet kap, így ennek használata ezért lehet érdekes. Erre a szimbólumra érdemes felhívni a figyelmet. Ha nincs üveggolyónk, vagy ha más megoldást használnánk, akkor ez a szimbólum cserélhető.

6. Elengedés és megerősítés gyakorlata 15 perc

ß: 1
¤: Í
#: Ö

A cél, hogy saját magunk kapcsán is értelmezzük a témát.

Ha úgy érezzük, a csoport számára ez a gyakorlat segítő lehet, akkor ösztönözzük arra őket, hogy gondolják át, mit engednének el. Ezt szimbolikusan meg is tehetjük. Mi az az érzés, gondolat, amit szeretnének távolítani maguktól. Pl. félelem valamitől; egy bántó mondat, amit valakitől hallottak; egy érzés, amit veszteségkor éreztek stb. A gyakorlat abban segíthet, hogy megfogalmazzuk azt, amit szeretnénk elengedni, így a gyász folyamatát ezzel is segíthetjük. A biztonságos, támogató légkör megteremtése és éreztetése is kifejezetten hangsúlyos. Annyit beszélgessünk róla, amennyit a helyzet igényel.
„Miközben ezekkel foglalkoztunk, lehet, hogy eszetekbe jutott valami, amit ti is szívesen

elengednétek. Valami olyan dolog, érzés, gondolat, amitől elköszönnétek vagy meggyászolnátok, hogy már nincs veletek. Kiosztok papírokat, és kérlek, mindenki kicsit forduljon befelé, ne zavarjuk egymást. Ha valakinek van elengedni való gondolata, írja le röviden a papírjára. Ezeket egy gyufa segítségével elégetjük vagy egyszerűen széttépjük. Egy másik papírra írjatok magatoknak megerősítő gondolatokat, amitől erőre tudtok kapni nehéz pillanatokban:

- Milyen érzés tesz téged erőssé?
- Milyen állat az, ami téged jelképez, amikor erős vagy?
- Mit üzensz magadnak a jövőbe?

Aki szeretné, bármelyiket megoszthatja. Sose feledjétek, hogy segítséget mindig kérhettek, ha úgy érzitek, szükségetek van rá."

A széttépés is elegendő, ha a biztonság vagy tűzvédelem érdekében az elégetést mellőznénk. A megerősítő mondatokból, állatok képéből csinálhatunk az osztály számára egy maradandó alkotást pl. az osztályterem faliújságjára.